

“ÖLÜLƏR”İN DİRİLƏRƏ NƏSİHƏTİ VƏ ALLAHA ŞİKAYƏTİ (Mən ölü, Siz diri....)

*Azərbaycanın mütəfəkkir ideya sahibi
Cəlil Məmmədquluzadənin 150 illik yubileyinə ithaf olunur*

Açar sözlər: müsəlman, sorğu-sual, ərəb, ana dili, insan, şeir

Key words: muslim, question, arab, native language, man, poetry

Ключевые слова: мусульманин, опрос, араб, родной язык, человек, поэзия

Azərbaycan xalqı müsəlmanlığı qəbul etdiyi gündən zəmanəmizə qədər cənnət və cəhənnəmin darvazaları önündə qalaq-qalaq tabutlar yığılıb qalıb. Maraqlıdır, görəsən niyə?! Axı, bizə təlqin ediblər ki, müsəlman olan ya cənnətlik, ya da cəhənnəmlikdir. Bəs onda hər iki məqamı bu yazıq müsəlmanlara yasaq edən nədir?! Bəlkə, üçüncü dünya da var?! Əsla yox! Əməli saleh möminlər cənnətlik, əməli saleh olmayanlar isə cəhənnəmlikdir. Dini aləmdə ölümlər üçün başqa “eksponat guşəsi” ayrılmamışdır. Əgər, V.İ.Lenin və İ.V.Stalini soruşmaq istəsəniz “ərəb-fars qulları” cavab verirlər ki, onlar müsəlman deyil, onlar üçün müəyyən guşələr ayırmaq olar, müsəlman eksponat deyil ki, onu muzeyə qoyub tamaşa edələr. Nə isə ... Mətləbdən ayrı düşməyə hər iki məkana qismət olan, lakin həmin məkanlara daxil olma bacarığına malik olmayan müsəlman bacı və qardaşlarımızdan, yazıq ulu babalarımızdan danışmaq. Mən bir dəfə cənnət və cəhənnəmə ekskursiya etmişdim, orada – darvazalar önündə qalmış həmvətənlərimi gördüm. Onların nəsihətlərini və şikayətlərini dinlədim. Gördüm ki, yazıq ölümlər bizim avamlığımıza görə əzab çəkirlər, nə cənnətlikdirlər, nə də cəhənnəmlik. Odur ki, onların xahiş, yalvarış, nəsihət və şikayətlərini dirilərə çatdırmağı müsəlmanlığın vacib şərti bilib, özümə borc saydım. Həmçinin özüm üçün nəticə çıxartdım ki, öləndə gedib o darvazaların önündə qalmayım. Ona görə də mən öz vəsiyyətimi ayrıca olaraq qeyd edəcəyəm. Hələlik, burada ölümlərin xahişinə əməl edərək, onların düçar olduqları bəlanın səbəbini, nəsihət və şikayətlərini qələmə alıram.

Nə isə... Mənim əziz xalqım, mən orada yuxarıda qeyd etdiyim bəlalara düçar olmuş ölümlərə suallar verdim və qəlb qaraldan, insanı narahat edən cavab aldım.

Sual: Ey mənim ulularım, soyum-soyadım, ey mənim həmvətənlərim bura gəlib çatana qədər başınıza nə bəlalər gəlib?

Cavab: Ey xəbərsiz insan, aqah ol ki, qəbrə qoyulduqdan sonra bizi əməllərimizə görə iki qrupa böldülər. Əməli saleh olanlar, əməli saleh olmayanlar. Əməli saleh olanları cənnətə, əməli saleh olmayanları cəhənnəmə istiqamətləndirdilər və “çox incə sorğu-sual”dan sonra bizi gətirib bura çıxardılar. Bacaranlar içəri girdilər, bacarmayanlar çöldə qaldılar. Biz zavallılar da bacarmayanlardıq.

-Sual: Axı, o bacarıq dediyiniz nə olan şeydir ki, siz, onu bilmirsiniz?

-Cavab: Burada birinci dərəcəli bacarıq dilbilməkdir. Yəni kim ərəb dilini bir balaca qırıldadırsa, sullara cavab verir və içəri daxil olur. Burada ikinci bir dil işləmir, yalnız ərəb dilində “haqq-hesab” çəkilir. Ona görə də ərəb dilində heç bir sözü başa düşmədiyimiz üçün bir cavab verə bilmədik və çöldə qaldıq. Axı, biz heç doğma ana dilimizi təmiz bilmirik, ərəb dilini haradan bilək?! Çarəsiz qalmış mələklər bizim üçün tərcüməçilər çağırdılar. Biz yenə də cavab verə bilmədik, çünki bizi son mənzilə yola salanda Allah kəlamını ərəb dilində söylədiklərindən bizim heç bir anlayışımız olmamışdır. Tərcüməçi çağırdıq, amma tərcüməçi ingilis və rus dilləri üzrə tərcüməçilik edirdi. Dedi ki, ərəb dili üzrə tərcüməçilər köhnə zamanda qaldı, indi dövr bizimdi. Dünya ingilise və rusa qalacaqdır. Ona görə də tərcüməçi ilə də sorğu-suala cavab verə bilmədik. Bunun üçün də gəlib bu darvazalar önündə cəza çəkirik. Nə cəhənnəmliyik, nə də cənnətlik. Bax, əsl bəlalı cəhət budur. Xoş halına, əhvalına “ərəb ölmüşlərinin”. Onlar öz ana dilində Allah kəlamı ilə cənnətə və yaxud cəhənnəmə daxil olurlar. Bəs, biz başbəlali “qılinc müsəlmanları” neyləyək?! Dərdimizi kimə deyək?! Kimə deyək ki, buqələmun kimi tez-tez adını, soyadını, əlifbasını, dilini, dinini dəyişən xalqın nəinki diriləri, ölümləri də bədbəxt dirlər. Biz demirik ki, bizi son mənzilə, qəbr evinə yola salanda bizimlə Allah kəlamı ilə danışmayın! Danışın, amma bu Allah kəlamını, Allah xatirinə, bizimlə ana dilində danışın! Ana dilində danışın ki, biz də az-çox anlayıb sorğu-sual məqamında heç olmasa tərcüməçilərə cavab verə bilək, hər hansı bir məqamı seçə bilək. Axı Allah kəlamı hər bir dildə öz qüvvəsini saxlaya bilər. Odur ki, ulu

öndər Heydər Əliyev demişdir: “Hər bir xalqın milliliyini, mənəvi dəyərlərini yaşadan, inkişaf etdirən onun dilidir. Dil böyük bir aləmdir” (1,49).

Nəsihətimiz budur ki, hər bir bəşər övladını son mənzilə yola salanda vida mərasimini ana dilində keçirsinlər. Allah dərğahında ana dili hər bir xalqın həm də dinidir. Biz-cənnət və cəhənnəmin astanasında əzab çəkən soydaşlarımız sizlərə-dirilərə nəsihət edirik ki, ana dilinizi bilin və Allah kəlamını da ana dilində öyrədin və öyrənin! Əgər belə olarsa, bizi də bu bələdan xilas edərsiniz. Allah sizə ağıl versə, dərk edin və yadda saxlayın ki, müstəqil xalqın dili onun həm dövlət dili, ədəbiyyat dili, danışıq dili, həm də son məqamda vida dilidir.

Xahiş edirik ki, ərəb təbliğatçıları bizim ruhumuzu incitməsinlər. O zaman bizim ruhumuz narahat olur ki, ərəb təbliğatçıları ölü sahibi ilə “haqq-hesab” çəkirlər, həm də insanlıqdan kənar “haqq-hesab” çəkirlər, əgər onlar “haqq-hesab” çəkmək üçündürlərsə, bizə lazım deyillər. Bizim üçün əziyyət çəkiblərsə, onda bizimlə “haqq-hesab” çəksinlər, dirilərlə işləri olmasın, yanımıza gələndə borcumuzu qaytararıq.

Bizim nəsihətimizə və xahişimizə əməl olunmazsa, Allaha şikayət edəcəyik! Sübut edəcəyik ki, işıqlı dünyada insanlar qurub yaradır, amma “ərəblərə xidmət edən ideya qulları” üzü qaradır, axirət dünyası üçün isə sağalmaz yaradırlar. Onlar Ərəb imperiyasının qalığı, ölümlər səltənətinin şahı, ərəb dilinin təbliğatçısı, fanatizm yayıcısı, xeyrindən çox ziyarı olan moizəçi, təkrar-təkrar moizələri ilə yaddaşlarda qabar yaratmaqla nifrət və hiddətə layiq olan “ərəb qulları” cəmiyyətə heç bir xeyri dəymədən daim millətin cibini soyan canidirlər.

Mən təklif edirəm ki, ərəb-fars xilafətinin tör-töküntüsünə, adət-ənənəsinə, mərasim və vərdişlərinə son qoyaq, öz dünyamıza qayıdaq, özümüz olaq, milli dilimizin (oynaq və aynaq) aydın çalarları ilə bütün məqamlarda sual verək, cavab alağ. Axı dinimizdən (VI əsrdən) əvvəl dilimiz var olubdur. Odur ki, gəlin dilimizi dinimiz, məsləkimiz, mübarizə silahımız, bütün türk dünyasının “atomu” sanaq. Bu “atomu” B.Vahabzadənin N.Xəzri, A.Əlizadənin və Ə.Nəzminin şeirləri təmsalında bir daha dərk etməyə çalışaq. Odur ki, Ana dili - Azərbaycan dili haqqında aşağıdakı şərh və şeir silsiləsinə nəzər salıb nəticə çıxaraq:

Bizim milli dilimiz olan Azərbaycan dili qədim, qədim olduğu qədər də zəngin bir dildir.

Azərbaycan dilində Qorqud nəsihəti, Babək cəsarəti, Nizami şirinliyi, Nəsimi vüqarı, Füzuli fərağı var. Bu dildə Qorqud boy boylayıb, Babək and içib, Koroğlu düşmən canına vəlvələ salıb, Vaqif Qacarı susdurub, Üzeyir bəy musiqi bəstələyib.

Bu dildə elə sözlər, elə ifadələr var ki, qılıncdan kəsərli, şimşəkdən iti, tufandan güclüdür. Odur ki, bu dildə söz döyüşünə çıxmaq belə mümkündür. Dilimizdə yaranan hər mahnı, hər musiqi gözəldir, könül oxşayandır. Bu gün dilim şərqlini də, qərblini də özünə məftun edir. Çünki dilim Kərəm yangılı, Müslüm nəğməli, Zeynəb səslidir.

Anamızın südündə, Vətənimin havasında, çörəyimdə, suyumda səni duymuşam...

Torpağımda, daşımnda, çölümdə, çəmənimdə, Kürümdə, Arazımda, qəlbimin aynasında səni görmüşəm...

Elimdə-günümdə, dərşimdə-kitabımda səni sevmişəm, səni sevmişəm a mənim tarixin eniş-yoxuşlarında xalqımın göz bəbəyi kimi qoruduğu dilim, - Azərbaycan dilim, Azərbaycan dilim!

Anam mənə ay öyrədib,
İl öyrədib,
Say öyrədib,
Ən vacibi,
Dil öyrədib mənim anam.
Bu dil ilə tanımışam,
Həm sevinci, həm də qəmi,
Bu dil ilə yaratmışam,
Hər kəlməmi, hər nəğməmi.
Kitab-kitab sözlərimin,
Yox, mən heçəm, mən yalanam,
Kitab-kitab sözlərimin,
Müəllifi mənim anam,
Mənim dilim!
Dil açanda ilk dəfə,
“Ana”söyləyirik biz
“Ana dili” adlanır,
Bizim ilk dərşliyimiz

İlk mahnını, laylanı
Anamız öz südüylə,
İçirir ruhumuza bu dildə
gilə-gilə.
Bu dil – bizim eşqimiz,
ruhumuz, canımızdır,
Bu dil- bir-birimizlə əhdi-
peymanımızdır.
Bu dil – tanıtmış bizə, bu
dünyada hər şeyi
Bu dil- əcdadımızın bizə
miras verdiyi qiymətli
xəzinədir.
-Azərbaycan dilim, mənim can dilim!
Mənim ipək dilim, mehriban dilim!
Babam Xətəidən ərməğan dilim!
Hünər meydanında, söz vuruşunda
Qılinc tək qınından sıyrılan dilim!
Mənim kişi dilim, qəhrəman dilim,
Mənim mətin dilim, pəhləvan dilim!
Bu dildə söz qoşub neçə şairim-
Nəsimim, Füzulim, Hadim, Sabirim.
Ey öz doğma dilində,
Danışmağı ar bilən,
Fasonlu ədabazlar!
Qəlbinizi oxşamır,
Qoşmalar, telli sazlar.
Bunlar qoy mənim olsun,
Ancaq Vətən çörəyi,
Sizlərə qənim olsun. (2, 29-30).

Nəhayət, bu nəticəyə gəlmək olur ki, söz, dil bizim həyatımız, bütün varlığımızdır. Sözsüz, dilsiz, düşüncəsiz insan ola bilməz. Bunu 9 yüz il öncə dərk edən, bugünümüz və gələcək nəsillər üçün bəyan edən Nizami Gəncəvi dahiyənə ustalıqla belə təsvir etmişdir:

Söz eşqin lüğətində öz canımızdır bizim,
Biz – sözü, görkəmimiz – eyvanımızdır bizim.
Düşüncələr, xəyallar min-min əsər bitirər,
Onu sözün quşları mənzilinə yetirər.
Yeniliklər törədən bu qoca kainatda
Sözdən incə, kəsərli heç nə yoxdur həyatda (3, 47).

İ. P. Pavlov demişdir ki, məhz söz bizi insan etdi. Odur ki, “Azərbaycan dili soy kökümüzün, adət-ənənələrimizin və tariximizin ən düzgün yaddaşdır. O, həmişə hər yerdə xalqımızın tükənməz mənəvi sərvətlər xəzinəsi, milli qeyrəti və namusu kimi qorunmalı, doğma ana tək əzizlənməlidir.”(3.8.) Demək, söz, dil, insan—bunları biri-birindən ayrı təsəvvür etmək mümkün deyildir. Sözsüz dil, dilsiz insan ola bilməz. Bəs onda “Dilimiz var ikən” Əli Nəzmi (Kefsiz) demişkən:

Dil var ikən lisan deməyə, k
Döndərib farscaya, zəban deməyə.
Hər kəsin var sözü, dili, ağzı
Ağza and içək, dəhan deməyə.
Ərəbi göndərək öz evlərinə
Farsa, qal burda mehman, deməyə.
Göz dururkən yazaq nə eyn, nə çeşm,
Gizlini gizlədib, nihan deməyə.
Var ikən türklərin oxu, yayı,
Kırpiyə tir, qaşa kəman deməyə... (5, 291).

Müəyyən zaman kəsiyində dirilərimiz rus dilində, ölülərimiz isə ərəb dilində sorğu-suala çəkilir, şəhərlərimizin hər yerində rus dilində şüarlar, afişalar, müəyyən adlar “göz oxşayırdı”. Bu gün isə dirilərimiz ingilis və rus dillərində, ölülərimiz yenə də ərəb dilində sorğu-suala çəkilir, şəhərlərimizin bəzəyi, şüarı xaotik əcnəbi dillərdədir. Deyəsən, kələfimiz dolaşmış, açılan deyil, getdikcə kələfin ucunu çox itirəcəyik. Unutmamalıyıq ki, biz Marsa getsək də özümüz olmalıyıq, öz Şərqliyimizi, Azərbaycan türkü olduğumuzu qorumalıyıq!

Ədəbiyyat:

1. Deyilən söz yadigardır. Heydər Əliyevin aforizmləri. Azərbaycan yazarlar klubu, 2013.
2. Azərbaycan dili və ədəbiyyat tədrisi (metodik məcmuə), 1986, №2(126).
3. Nizami Gəncəvi. Sırlar xəzinəsi, Bakı, 1981.
4. Xasay Cabbarov Mahmud oğlu. Dil quruculuğu və nitq mədəniyyəti, Bakı, 1996.
5. Əli Nəzmi. Seçilmiş əsərləri, Bakı, 2006

Advice of the “Dead” to the living and their complaint against Allah

Summary

The article calls on us to put an end to the origins, traditions and customs of the Arab-Persian caliphate, to return to our own world, to be ourselves, to act in our national language in all aspects.

The language of an independent nation is the state language, the language of literature, the language of speech and, finally, the farewell language. Our national Azerbaijani language is an ancient, rich language.

Советы «Мертвых» живым и их жалобы Аллаху

Резюме

В статье содержится призыв к нам положить конец истокам, традициям и обычаям арабо-персидского халифата, вернуться в наш собственный мир, быть самими, во всех аспектах действовать на основе национального мышления и национального языка.

Язык независимой нации - это государственный язык, язык литературы, язык речи и, наконец, прощальный язык. Наш национальный азербайджанский язык является древним, богатым языком.